

יורל ע"י קרן תר"ג לזיכוי הרבים
לשבות נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת בראשית | גיליון צ"א - שנה ג' | תשרי תשפ"ו

פנינים מאירים
לשולחן השבת

פרד"ס התורה

פשט

שנים נבראו - מה ההכרח?

יַעֲשֶׂה אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים (בראשית א, טז)

שנים נבראו, ונתמסרה הלכה על שקטרגה ואמרה א' אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד (רש"י)

מהיכן ההכרח שתחילה היו שני המאורות שנים, והרי יתכן שמה שנאמר 'המאורות הגדולים' הכוונה רק שהם היו גדולים ביחס לכוכבים, אבל אולי השמש היתה תמיד גדולה מהירח.

ביאר הגר"א מיללא זי"ע, על פי דברי הגמרא (יומא סב): שדרשו את הכתוב בשעירי יום הכיפורים (ויקרא טז, ה) **יָקַח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים**, שהרי מיעוט רבים הוא שנים, ומדוע צריך הכתוב לומר 'שני'? אלא ללמד שיהיו שניהם שנים. כך גם כאן, כיון שנאמר 'המאורות הגדולים', הרי מיעוט רבים הוא שנים, ולמה נאמר 'שני', אלא להורות שתחילה היו שניהם שנים.

רמז

עד גיל ארבעים, ומגיל ארבעים

וַיֵּצֵא ה' אֱלֹקִים מִן הָאָדָמָה כָּל עֵץ הַטֵּב לְמַאֲכָל וְטֹב לְמַאֲכָל וְגו', וַיֵּנָהר יֵצֵא מַעְדֵּן לְהִשְׁקוֹת אֶת הָאָדָם (בראשית ב, ט-י)

חכמי הרמז מצאו בפסוק זה רמז נפלא לדברי הגמרא (שבת קנב). שעד גיל ארבעים, האכילה טובה לבריאות הגוף יותר מהשתייה, ומגיל ארבעים, השתייה טובה יותר מהאכילה. וראה זה פלא, שכאן בפסוק הארבעים מתחילת התורה נאמר **וְטֹב לְמַאֲכָל**. ובפסוק הארבעים ואחד נאמר **וַיֵּנָהר יֵצֵא מַעְדֵּן לְהִשְׁקוֹת**!.

דרוש

השתדלות יתירה - כעבודה זרה

וַתֵּלֶד עֶדָה אֶת יָבֵל הוּא הָיָה אָבִי יִשְׁבַּח אֱהֻל וּמִקְנֶה (בראשית ד, כ)

הוא היה הראשון לרדע בהמות במדברות, וישב אהלים חודש כאן וחודש כאן בשביל מרעה צאנו, וכשכלה המרעה במקום הזה הולך ותוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה, בונה בתים לעבודה זרה (רש"י).

אמר הרה"ק בעל **שפע חיים מצאנו זי"ע**: שתי דרשות אלו, משלימות זו את זו. כי מי שיש לו אמונה ובטחון באמת בהש"ת, אינו מרבה בהשתדלות לפרנסתו, אלא בוחט בהקב"ה שבהשתדלות קטנה ישלח לו את כל פרנסתו. אבל יבל שהיה להוט אחרי ההשתדלות, כשהיה יושב חודש כאן וחודש שם, הוא הוכיח על עצמו שהוא סומך על כוחו ועוצם ידו, ומכאן שהיה בונה בתים לעבודה זרה, כי חסרון באמונה, גם נחשב בבחינת עבודה זרה.

סוד

סוד רפואת הצמחים

וַתֵּצֵא הָאָרֶץ דְּשָׁא עֵשֶׂב מִזֶּרֶע זֶרַע לְמִינֵהוּ (בראשית א, יב)

אף על פי שלא נאמר למינהו בדשאין בציויה, שמעו שנצטוו האילנות על כך, ונשא קל וחומר בעצמן (רש"י).

נפלאות מתורתנו מגלה לנו הרה"ק רבי **דוד מדינב זי"ע**, על פי מה שאמר הרה"ק רבי **דב בער ממעזריטש זי"ע**, שי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, מכוונות כנגד י"ג מידות של רחמים. ומאחר שהמידה הראשונה ממידות התורה היא מידת 'קל-וחומר', נמצא שהיא כנגד מידת 'א-ל' - המידה הראשונה ממידות הרחמים.

מידת 'א-ל', היא המסוגלת להמשיך רפואה, כמו שביקש משה (במדבר יב, יג) 'א-ל' נָא רַפָּא. ונמצא שכאשר דורשים 'קל וחומר', מעוררים את מידת 'א-ל', המסוגלת לרפואה.

והנה ידוע שרוב התרופות שבעולם, נעשים ממיני דשא. אשר על כן, ככוונה תחילה לא אמר הקב"ה לדשאים במפורש 'למינהו', כדי שהם ידרשו זאת בעצמם במידת 'קל וחומר', כך שבכל הדשאים ישאר תמיד הכח של 'קל וחומר', המעורר את השם 'א-ל' המסוגל לרפואה, וכך יהיה לדשאים כח להביא רפואה לעולם!

פרשת הבריאה והדורות הראשונים

נושאי הפרשה:

ראשית הבריאה • ששת ימי המעשה ויום השבת • אדם וחווה בגן עדן • חטא עץ הדעת • הריגת קין את הבל • הריגת למך את קין • הדורות מאדם עד נח • חטאי דור המבול.

פרשת בראשית, מתפרסת על פני תקופה ארוכה בת 1556 שנים! היא כוללת בתוכה את סדר בריאת העולם בששת ימים, ובהמשך את קורות חייהם של אדם הראשון, ועשרת הדורות הראשונים, עד לדור המבול.

א. הבריאה

לפני חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש שנים, ברא הקב"ה את הבריאה. בתחילת הבריאה, היה העולם ריק וחשוך, ורק כסא הכבוד ריחף על המים. לאחר מכן, במשך ששה ימים ברא ה' את כל הבריאה, ומיד ברגע הראשון של יום השביעי שבת ה' מכל מלאכתו, ובירך וקידש את יום השבת.

ב. האדם

הדבר האחרון שנברא בעולם, היה האדם. ביום השישי יצר ה' את האדם מעפר הנילוש במים, ונפח בו רוח חיים. ה' הניח את האדם בגן העדן, אשר מהעדן יוצאים ארבעה נהרות, וציוה עליו שלא

לאכול מעץ הדעת. אדם הראשון אף קרא שמות לכל הבהמות והחיות והעופות, ואחר כך ברא ה' את חווה כדי שתהיה לו לעזר. עד בריאת האדם, טרם יצאו הצמחים מהקרקע, כיון שלא היה אדם בעולם שיתפלל על הגשמים. עד שהאדם התפלל וירדו גשמים, ואז צמחו האילנות.

ג. החטא

ערימוני מכל החיות היה הנחש, והוא הצליח לפתות את חווה לאכול מעץ הדעת והיא אף האכילה לאדם. בעקבות כך הם הבינו שעליהם ללוש בגדים, ועשו לעצמם חגורות מעלי תאנה, והקב"ה עשה להם בגד הדבוק על כל הגוף כמו ציפורן, ויש אומרים בגד צמר רך ומחמם.

בעקבות חטא זה, הם נענשו במספר עונשים. **הנחש**: בקציצת רגליו, באכילת עפר, ובהימצאותו בעימות תמידי עם האדם והאשה. **חווה**: בצער גידול בנים. **האדם**: את לחמו יאכל בזעת אפו, האדמה תגדל לו קוצים, וכשימוות ישוב אל האדמה. בנוסף, אדם וחווה גורשו מגן העדן, כדי שלא יאכלו מעץ-החיים, ובפתח גן עדן העמיד ה' את להט החרב המתהפכת.

ד. הריגה

שני בנים היו להם לאדם וחווה: הבכור - קין, ואחיו - הבל. לאחר שה' קיבל רק את קרבנו של הבל, קינא בו קין והרגו. על כך הענישו ה' להיות נע ונד בארץ, ובכל מקום שהיה הולך היתה הארץ מזדעזעת

תחתיו, ואנשים הצביעו עליו ואמרו 'התרחקו ממנו, הוא הרג את אחיו'. כשהוא חזר בתשובה עשה לו ה' אות במצחו שלא יפגעו בו חיות השדה.

למך, דור שישי לקין, היה עיוור, ובטעות ירה חץ על קין והרג אותו, וכן הרג למך בטעות את תובל-קין בנו. בעקבות כך כעסו נשותיו של למך עליו ועזבו אותו, והוא פייס אותן שהוא עשה זאת בשוגג.

ה. הדורות

התורה מפרטת בקצרה את עשרת הדורות מאדם עד נח, ואת שנותיהם הארוכות.

ו. החוטאים

דורו של נח, הכעיסו את ה' בהתנהגות בלתי מוסרית, ולכן ה' רצה למחות את האדם מהעולם, אך נתן להם ארכה 120 שנה, ורק נח מצא חן בעיני ה'.

התורה וההפטר

הקשר לפרשה: היות ובפרשתנו אנו לומדים על בריאת העולם, מפטירים בספר ישעיהו בו נאמר **שֶׁה' נוֹטֵה שָׁמַיִם וְרוֹקֵעַ אֶרֶץ**. בנוסף, בפרשתנו נלמד ש'ה' רצה למחות את כל היקום בדור המבול, ובהפטר מבוואר שכאשר יחטאו יחריב ה' הרים וגבעות, נהרות ואגמים. **מה מפטירים**: למנהג התימנים: ישעיהו פרק מ"ב מפסוק א' עד אחרי פסוק ט"ז. **למנהג הספרדים**: עד אחרי פסוק כ"א. **למנהג האשכנזים**: ממשכילים עד סוף פרק מ"ב, וכן בפרק מ"ג עד אחרי פסוק י'.

"בשביל רש"י הקדוש נברא העולם"

חיים של תורה

הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע אמר, שבשביל רש"י הקדוש היתה בריאת העולם, ו'בראשית' נוטריקון: ב'שביל ר'בי ש'למה י'צחקי.

(מגן אברהם פרשת בא)

כח הרצון

אי אפשר לעבור על פסוק זה עם פירוש רש"י, בלי לשאוב מלא החופן חיוק ועידוד, לקול הקריאה העולה מדברי רש"י אלו **אם תרצה - תתגבר עליי**! בורא עולם נותן התורה, שברא את האדם וברא גם את היצר, ויודע את יחסי הכוחות, הוא יודע מה כוחו של היצר ומה כוחו של האדם, מבטיח ואומר: אם רק תרצה - תצליח!

לפתח חטאת רבץ ואלף תשוקתו ואתה תמשל בו (בראשית ד, ז). ואלף תשוקתו - של חטאת, הוא יצר הרע, תמיד שוקק ומתאווה להכשילה. ואתה תמשל בו - אם תרצה תתגבר עליי (רש"י)

תוכחת השר הסורי

מדי יום לאחר תפילת מנחה, היה הגה"ק רבי **אברהם ענתבי זי"ע**, מחכמי חאלב שבסוריה, מוסר שייעור במשך שעותיים עד תפילת ערבית. רוב בני הקהילה השתתפו בשיעור זה, מלבד עשר אחד, בשם שאול, שהיה עוזב את בית המדרש ונוסע לביתו.

באחד הימים כשביקר רבי אברהם אצל הגביר מדוע אינו נשאר בשיעור, ענה הגביר: אני פשוט לא יכול להקשיב לשיעור של שעותיים. השיב לו הרב: אתה יכול, אלא שאתה לא רוצה! אך הגביר ענה עזות: לא, אני מאד רוצה, אבל איני יכול.

יצא הגביר מבית המדרש ועלה על מרכבתו. הוא לא נסע מרחק רב והנה הוא גילה את עגלתו של שר ערבי, ששקעה בבוץ בלי יכולת להיחלץ. זעק השר לעבר הגביר: 'שאל! בוא לעזור לי!'. אך הגביר התחמק והשיב: 'איני יכול!'

כששמע השר את תשובתו, ניגש אליו וסטר על פניו סטירה גוונה, והכריחו לדרת לחלץ את העגלה מהבוץ. בלית ברירה עשה הגביר כפקודתו, ולאחר מאמצים הצליחו לחלץ את העגלה.

נענה השר ואמר לו: **אתה רואה שאול, אין כזה דבר 'אני לא יכול', אלא 'אני לא רוצה'---**

והיו הדברים כמו מענה משמים לגביר על התשובה שהשיב זה עתה אודות ההשתתפות בשיעור: אתה יכול, אבל אתה לא רוצה!---

רצון בשערי הישיבה

נער יהודי שנולד להורים רחוקים מתורה ומצוות, חשקה נפשו בתורה וביקש מהוריו ללמוד בישיבה קדושה. כשראו הוריו את רצונו העז נתנו את הסכמתם, הנער נסע יחד עם אמו להירשם בישיבת 'אור ישראל'

עוד מטרה צדדית...

ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאתות ולמועדים ולמים ושנים, והיו למאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ (בראשית א, יד). והיו למאורות - עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם (רש"י)

היה רבינו יחפץ חיים זי"ע מצביע על דברי רש"י הללו ואומר: צאו וראו כמה גדול המרחק בין דעת אנשי העולם לבין דעת התורה. אילו היו שואלים אף את החכם הגדול בעבור איזו מטרה נבראה השמש, ודאי שהוא היה משיב לתועלת הברואים, להאיר, לחמם, ולסייע בצמיחת פירות, כי אמנם ישנם דברים נוספים שהשמש מועילה בהם, כמו לתת סימנים מתי ולמי יהיה רע בעולם, וכן הירח לקבוע את המועדים והזמנים, אך דברים אלו הם טפלים לעיקר.

ואילו התורה מגלה לנו את ההיפך הגמור. עיקר כוונת הבורא בבריאת השמש והירח היתה במטרה לתת בהם סימנים לישראל ולאומות העולם, כמו שפירש רש"י 'זהו לאותות - כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם, וכן לקבוע על ידם את העיתים והזמנים,

הכרת והבנת מושג בתורה

לב לדעת

אות קין | **וישם ה' לקין אות לכלתי הכות אותו כל מצאו** (בראשית ד, טו)

בפסוק זה אנו לומדים שהקב"ה חקק על מצחו של קין אות כשמירה. מה היא אותה אות? א. רש"י כותב שהכוונה לאחת מאותיות משמו של הקדוש של הקב"ה, ובתיקוני זוהר (ק"ח, ב) מובא שהכוונה לאות ו'. ב. מהרש"ל כתב שהכוונה לאות ה'. ג. יש מפרשים שכוונת רש"י לאות משמו של קין, דהיינו האות י' (מהרש"ל, שפתי חכמים). ד. במדרש רבה (כב, יב) אמר רב, שהקב"ה מסר לקין כלב לשמור עליו. ה. שיטה אחרת במדרש, שהקב"ה הצמיח לקין קרן על מצחו. ו. במדרש אחר (במדב"ר ז, ה) מובא שעלתה צרעת לקין על מצחו. ז. יש מפרשים (אבן עזרא; רד"ק) שהכוונה שהקב"ה נתן בלבו של קין גבורה שלא יפחד. ח. יש מפרשים (אבן עזרא; חזקוני) שהקב"ה מסר לקין איזה סימן ואות שיאמין על הבטחתו.

הבנת מילה אחת בתורה

ענינים לראות

שיח | **וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ** (בראשית ב, ה)

עם תחילת החורף נערכו בעירייה במבצע לכריתת ענפי העצים הגבוהים העלולים ליפול ברוחות, ובמקביל נערכו לגיוזם השיחים הנמוכים בגינות הציבוריות.

משום מה, מקובל בימינו לקרוא בשם 'שיח' רק לעצים נמוכים. אולם בפרשת השבוע אנו לומדים את הפסוק (בראשית ב, ה) **וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ**, ומבואר בתרגום ובפרש"י, שהכוונה לכלל סוגי האילנות (וכ"ה ברש"י איוב א, לד). גם בפסוק בפרשת וירא (בראשית כא, טו) **ותשלך את הילד תחת אחד השיחים**, מבואר בתרגום ובאבן-עזרא שפירושו: האילנות. הרד"ק (השרשים, ערך שיח) מביא כמה פסוקים בתנ"ך שמוזכרת בהם המילה 'שיח', והוא כותב שלפעמים הכוונה לאילנות, ולפעמים לעשבים, אך בכל מקרה אין הכוונה דווקא לעץ נמוך.

כללי רש"י הק' בראשית

אזניים לשמוע

בשגם או בשגם | **ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשג** (בראשית ו, ג)

רק לאחרונה, קראנו ב'מפטר-יונה', ביום כיפור את הפסוק (יונה א, יב) **כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם**. מי שזכה לומר את הפסוקים ככוונה והבנה, הבין שפירוש המילה **בשלי** היינו: בגללי ובעבורי (ואין פירושו שהסערה היא במקום שלי).

מעניין גלות השוואה למילה כזו גם בפרשת בראשית. על הפסוק (בראשית ו, ג) **ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשג**, מסביר רש"י: שהקב"ה אמר, כעת אני דן ברוחי האם להשחית את הברואים או לרחם עליהם, אבל לא לאורך ימים יתקיים ספק זה. וזאת בגלל שיש באדם גם עוד דבר רע, דהיינו: שראוי היה שהוא לא יחטא אלא ייכנע מפני, שהרי הוא רק בשר.

הוי אומר, פירוש המילה **בשגם** היינו: **בגלל שגם**. וביתר הרחבה (על פי הספר דקדוקי רש"י): בכל מקום שהאותיות ב"ת ושי" משמשות יחד בתחילת מילה, הרי הן משמשות במקום המילה 'בעבור', או 'בגלל' 'בשביל' [כמו בפסוק **בשלי הסער הגדול**], כך גם כאן שנאמר **בשגם הוא בשג**, הכוונה: בשביל שגם [רעה זו יש בו] שהוא בשר.

אך רש"י מציין, שלפעמים במקום הניקוד סגול תחת האות ש' [בשלי] יש ניקוד פת"ח, כמו שנאמר כאן **בשגם**, כי לפעמים הניקוד תחת האות ש' בתחילת מילה יכולה להתחלף מניקוד של סגול לניקוד פת"ח, כמו בפסוק (שופטים ה, ז) **עד שקמתי דבורה**, או לניקוד קמ"ץ כמו בפסוק (שופטים ו, יז) **שאתה מדבר עמי**.

לדעת חכמה ומוסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחיוק, מתוך פסוקי הפרשה

כפירוש 'למועדים' - על שם העתיד, שעתידים ישראל להצטוות על המועדות והם נמנים למולד הלבנה. אלא שבדרך אגב נוספה עליהם עוד מטרה להאיר לארץ ולדרים, וכלשונו של רש"י: **עוד זאת ישמשו, שיאירו לעולם...**

יצר הרע בבית הסוהר

וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום (בראשית ו, ה) כאשר ישב הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע במאסר, נענה ואמר: מעולם תמהתי מדוע היצר הרע נקרא 'מלך' זקן כסיל' (קהלת ג, ג), אמנם מובן מדוע הוא נקרא 'מלך' כי הוא שולט על בני אדם; גם השם 'זקן' נחא, כיון שלפתח חטאת רובץ (בראשית ד, ז) מתחילת היוולדו, והיצר טוב בא רק לאחר י"ג שנים. אבל מדוע נקרא הוא 'כסיל', הרי היצר הוא חכם מחוכם להרע.

אכן, בעת שישבתי בבית הסוהר, וגם שם בא היצר הרע אלי, אמרתי לו: אמנם אני אנוס לשבת תחת דלתיים סגורות כי השלטונות אין מניחים לי לצאת, אבל אתה היצר הרע, מי הכריח להיכנס מרצון אל תוך בית הסוהר? אכן אין לך כסילות גדולה מזו...

אל תיקח ללב...

לכלתי הכות אותו כל מצאו (בראשית ד, טו)

כלומר: לא יהיה האדם מוכה ושבור ברוחו מכל מאורע המוצא אותו...

(הרה"ק רבי מרדכי מלכוויטש זי"ע)

היכן נמצא ה'גן-עדן'?

בכדור הארץ הגשמי, או בעולמות עליונים רוחניים?

חלק מרכזי מפרשת בראשית, עוסק בגן אשר ה' נטע בצד מזרח של העדן, שם הניח את אדם הראשון, ושם הצמיח ה' אילנות, ונהר יוצא מהעדן להשקות את הגן, והנהר מתפצל לארבעה נהרות.

היכן היה אדם הראשון?

כשלומדים את הפסוקים כפשוטם, אנו מבינים שאותו 'גן עדן' נמצא כאן בכדור הארץ, בעולם הגשמי שלנו. שהרי הפסוק אומר שמגן עדן נמשכים הנהרות הידועים פרת וחידקל וכו'. אך מצד שני, ידוע מפי ספרים וסופרים שהגן עדן הוא דבר רוחני נעלם, הנמצא בעולמות עליונים, ובו ניתן השכר לנשמה.

כיצד, אפוא, משתלבים שני דברים אלו יחד? וכיצד עלינו לפרש הפסוקים בפרשתנו? האם אדם הראשון היה בגן עדן רוחני או בגן עדן גשמי?

מאחר וידיעת הדברים נחוצה מאד להבנה נכונה של פסוקי הפרשה, נזכיר ראשי פרקים שנאמרו בענין זה, ותן לחכם ויחכם עוד.

גן עדן בעולם הזה

אנו מוצאים כמה מקורות בחז"ל בהם מפורש בפשטות שיש גן עדן תחתון בעולם הזה, כגון דברי הגמרא (עירובין

יט.) המציית את המיקום המדויק של פתח הגן עדן בארץ. או גמרא אחרת (תמיד לב.) המסבירה על אלכסנדר מוקדון שהגיע אל אחד מפתחי גן עדן. עוד אמרו (תענית י.) שגשמי העולם הם תמצית ממימי גן עדן. ועוד אמרו (ב"ב פד.) שהשמש מאדים מצבע הוורדים בגן עדן, עוד מסופר בגמרא (ב"מ קיד:) על רבה בר אבובי שלקח עלים מגן עדן, ויש דעה במדרש (ב"ר לג.) שעלה הית שהביאה היונה לנח מקורו בגן עדן.

מקום דשן

דברים מפורשים כתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סנהדרין י, א) לאחר שמאריך לבאר שהעולם הבא יהיה כולו עונג רוחני, כותב הרמב"ם שיש גם גן עדן בעולם הזה, וז"ל: "אבל גן עדן הוא מקום דשן בכדור הארץ, מרובים בו המימות והאילנות, יגלוהו ה' לבני אדם בעתיד, ויורה להם את דרכו ויתענו בו, ואולי ימצאו בו צמחים נפלאים מאד שתועלתם גדולה והנאתם מרובה".

שני גן-עדן

הדעה הרווחת המובאת בהרבה ספרי קדמונים, היא שיש שני גן עדן, האחד בארץ, ואחד למעלה בעולמות הרוחניים, כדברי הוזהר הק' (מדרש הנעלם, וירא דף קו, ב): 'כשם שברא קודשא בריך הוא גן עדן בארץ כך ברא גיהנם בארץ, וכשם שברא גן עד למעלה כך ברא גיהנם למעלה, גן עדן בארץ'.

ראו את להט החרב!

דברים פלאיים כותב הרמב"ם בספרו תורת האדם (שער הגמול), שם מרחיב בדברים לפרש את מושג הגן עדן, וכותב: "דבר זה עיקרו בתורה ופירושו בדברי סופרים, שגן עדן מצוי הוא בעולם הזה במקום ממקומות הארץ... וכל מה שבא בכתוב מפשוטי סדר בראשית הכל אמת, אין מקרא מהן יוצא מידי פשוטו, ואנשי המדות עצמן יאמרו שגן עדן תחת קו ההשווה, שלא יוסיף היום ולא יחסר, ובספרי הרפואות ליונים הקדמונים, וכן בספר אסף היהודי, יספרו כי אסקלפיוס חכם מקדוני וארבעים איש מן החרטומים מלומדי הספרים, הלכו הלך בארץ ועברו מעבר להודו קדמת עדן למצוא קצת עצי הרפואות ועץ החיים... ובבואם אל המקום ההוא ויברק עליהם להט החרב המתהפכת ויתלהטו כלם בשביבי הברק וכל נמלט מהם איש... וכל אלה דברי אמת הם ידועים ומפורסמים, גם היום כי רבים מבאי הארץ הלזו ארצה בני קדם יראו מרחוק להט החרב המתהפכת...".

"אסקלפיוס חכם מקדוני, וארבעים איש מהחרטומים, הגיעו אחרי הודו לקדמת עדן, למצוא קצת עצי הרפואות ועץ החיים, ובבואם אל המקום ההוא ויברק עליהם להט החרב המתהפכת"

משל ודוגמא

בהמשך מסביר הרמב"ם, שכל העניינים הללו הם כפולים, דהיינו שהגן עדן והכרובים ולהט החרב וארבע הנהרות בעולם הזה, הם משל ודוגמא כנגד מה שיש בעולמות העליונים סודות נעלמים, וכאשר הקב"ה הניח את אדם בגן עדן בעולם הזה, הבין אדם משם את הסודות הרמוזים במשלים אלו (וכ"כ הרמב"ם בפרשתנו, בראשית ג, כב. וכ"כ הרשב"א בחידושי אגדות עמ"ס ברכות לד.).

התלבשות והתגשמות

בסגנון אחר, מסביר האלשיך הק' (בראשית ב), שכל אותם עניינים הנמצאים בעולמות רוחניים, כשהם יורדים לעולם השפל הם מתלבשים בלבוש גשמי, כך שאורות גן עדן העליון הרוחני, כשירדו בעולם הזה הם התלבשו בדמות אילנות ונהרות, עיי"ש באריכות.

חומר זך מאד

דברים נפלאים כותב הגה"ק בעל בן איש חי זי"ע בספרו שו"ת רב פעלים (ח"ב אר"ח סי' א) בשם האר"י הקדוש, שגן עדן התחתון, אינו ממש מקום גשמי, וקרקע הגן אינה כחומר קרקע שלנו, אלא היא חומר זך מאד, והיא מובדלת מקרקע שלנו, כי 'נוגעת ואינה נוגעת בקרקע שלנו'.

אינו תופס מקום

ואילו בספרו בן יהוידע (חגיגה יב, א ד"ה שם אידי: ב"ב פד, א) כותב בעל בן-איש-חי, דבר פלא, שאמנם גן עדן התחתון הוא כאן בארץ, אבל הוא בנס הוא עומד ואינו תופס מקום מהעולם הזה.

האדמה התקללה פעמיים?

נִתְּנָה אֶרֶץ אֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לִקְחַת אֶת דְּמֵי אֲחִיזָה מִיָּדָה (בראשית ד, יא).
אורז אתה מן האדמה - יותר ממה שנתקללה היא כבר בעונה, וגם כזו הוסיפה לחטוא. אדמה פצתה את פיה לקחת את דמי אחיז וגו' - וכאן מוסיף לה קללה לא תוסף תת כחה (רש"י).

השאלות הסמויות:

כאשר לומדים פסוק זה, עולות כמה שאלות וקושיות:

א. מה פירוש המילים 'אֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה מִן הָאֲדָמָה', האם הכוונה לקללה שהיא באה מהאדמה, או לקללה שהיא יותר ממה שהתקללה האדמה.

ב. האם הקללה היא לקין, או קללה לאדמה? כי בפסוק הבא נאמר 'לֹא תִסֵּף תֵּת כֹּחָהּ', דהיינו שכאשר קין יעבוד את האדמה, האדמה לא תצמיח עבורו פירות ותבואה כהרגלה. ויש להבין האם מדובר רק בקללה לקין (כפי שסובר הרמב"ם), או שזו קללה גם לאדמה עצמה, כי האדמה חפצה להצמיח לכולם דבר טוב.

ג. אף אם האדמה אכן ראויה לקללה, בגלל שפתחה את פיה לקבל את דם הבל, מה שייך לקלל אותה שוב, והרי היא כבר התקללה לעיל (ג, יד) 'ארורה האדמה', בגלל ששינתה מציווי הבורא להוציא עץ פרי (א, יא).

קללה לאדמה

מסביר הגור-אריה, שלפיכך כותב רש"י:

פתגמי אורייתא

תורה: ויטע ה' אֱלֹקִים גֶּן עֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יָצָר (בראשית ב, ח).

בפסוק זה נחלקו רש"י והתרגום בפירוש המילה 'מִקְדָּם'. רש"י פירש: 'מִקְדָּם - במזרחו של עדן נטע את הגן'. דהיינו שהמילה 'מִקְדָּם' פירושה: צד מזרח [כמו שכתב רש"י בפרשת במדבר (ג, ב) שצד מזרח נקרא קדם].

אולם אונקלוס לא סבר כן, כי אם היה מפרש בלשון מזרח היה מתרגם כאן 'לְמִדְּנָתָא' [כמו שתרגם להלן על הכתוב

תורה והלכה

האם צריך לומר קידוש מתוך הסיודור?

יוֹם הַשַּׁבָּת, וְיִכְלוּ הַנְּשִׁימִים וְהָאָרֶץ וְכָל צִבְאָם (בראשית א, לא; ב, א). בפסוקים אלו הכתובים בפרשת השבוע, מתחיל כל יהודי את הקידוש על הכוס מדי ליל שבת. ולהלן נבקש לבאר, האם מותר לומר פסוקים אלו בקידוש בעל פה, או שיש לאומרם דווקא מתוך הכתב.

מנהג הט"ז

זאת ועוד, יש המקפידים לקדש תמיד מתוך הסיודור, גם כשאין מוציאים אחרים ידי חובתם, וכן נהג רבינו הט"ז זי"ע (הובא בספר טעמי המנהגים), וטעמו מפני קדושת האותיות, וגם כי אם יתארח אצלו עם-הארץ לא יתבייש הלה לקדש מתוך הסיודור.

קידוש בעל פה

אך יש המקילים לקדש בעל פה, ואפילו כשמוציאים אחרים ידי חובתם, וסומכים על דעת המקילים (עולת תמיד סק"ב; שלחן שיהור סעיף א', ועוד) שאם הפסוקים שגורים בפי כל, מותר לאומרם בעל פה גם כשמוציא אחרים ידי חובתם.

לדעת המשנה ברורה כשמוציא אחרים ידי חובתם יש לקדש מתוך הסיודור, ויש נוהגים תמיד לקדש מתוך הסיודור. אך יש הנוהגים לקדש בעל פה גם כשמוציא אחרים ידי חובתם, כדעת הפוסקים המקילים בזה.

הלכה
למעשה:

וְיִהְיֶה עָרֶב, וְיִהְיֶה בֹקֶר, וְהָנָה טוֹב מְאֹד: וְיִהְיֶה אֹרֶךְ!

מבצע
'תודה אור'
לומדים ונבחנים
ברציפות
מבראשית
ועד חנוכה
וזוכים בשי אישי
ללא הגרלה!

אור חדש מתחיל בחיך

מבראשית!

זה הזמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר לתורה הקדושה
בלימוד יומי מתוק וקבוע של חומש ורש"י

מצטרפים לרבבות אלפי לומדי חומש ורש"י מדי יום	נרשמים במערכת 'קול התורה' או בנדירים + וקהילות	כ מתחברים אל האור:
זוכים בידיעת התורה שבכתב, וגם במתן שכרה בצדה	עודכים את הסיכומים היומיים והמבחנים השבועיים	

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אתה יכול:
לתחבר, תאיר
לעצמך את החיים!

אגף שיעורי תורה | קו 'קול התורה' | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניזולטר יומי

"בְּשִׁבִּיל הַתּוֹרָה וַיִּשְׁרָאֵל שִׁמְקָרְאֵי רֵאשִׁית"

צָרוּר אִמְרוֹת קוֹדֶשׁ וְעוֹבְדוֹת הוֹד מֵרַבּוֹתֵינוּ מֵאוּרֵי וְצִדִּיקֵי הַדּוֹרוֹת זִ"ע
עַל הַחֲתָחַדְשׁוֹת ב'שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית' בְּלִימוֹד פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ עִם חוֹמֶשׁ וְרִש"י

בחייהם], היינו שהוא זמן שמחה כמו היום שהאב מכניס את בנו בפעם הראשונה לתלמוד תורה, וכשם שאין לך שמחה גדולה יותר כאשר הילד מתחיל לעסוק בתורה, כך שמחה יתירה איכא בשבת בראשית שמתחילים שוב את התורה.

שנים מקרא – חובה ולא מידת חסידות

בשיעור שמסר מרן הראשון לציון הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצ"ל, במוצאי שבת חול המועד סוכות תשנ"ח (ספר 'משיעורי מרן הראשון לציון') עורר את שומעי לקחו ואמר:

"דין זה שיש לקרוא שנים מקרא בכל שבוע הוא חובה גמורה שיש לקרות את הפרשה שקורין הציבור באותו שבוע. יש החושבים שזה דבר חסידות בלבד, ואין זה נכון, כי זה מובא בגמ' (ברכות ח, ב) ונפסק בשו"ע (סימן רפ"ה) להלכה, חייב אדם להשלים פרשיותיו שמו"ת עם הציבור, ומי שלא קיים דין זה ולא קרא עד היום, ישוב בתשובה גם על עבירה זו, ויקרא מעתה את הפרשיות כסדרן מדי שבוע, ולפני שתכנס שבת בראשית יקרא כבר ביום שישי את פרשת בראשית, ואם אינו יכול, ישלים בשבת, וכן יקרא כל פרשה ופרשה שבת בשבתו שנים מקרא פעמיים יקרא את פסוקי המקרא ופעם אחת תרגום. ודין זה הוא חובה כאמור על כל אדם מישראל ואם לא עשה זאת הרי החסיר ממצוות הקודש.

ובשיחה אחרת הוסיף מרן הרב עובדיה והבהיר את דעתו על הדרך בה צריך לקיים את מצוות שנים מקרא:

לצערנו יש רפיון בענין 'תורה שבכתב'. איני מדבר על חומש, כל אחד שומע ב"ה קריאת התורה בצבור, וכל אחד חוזר על הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ואיני חושד את האברכים שלא יקיימו את דברי ההלכה שנאמרה בגמרא ברכות דף ח (ע"א): "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובדאי

יב) שהקבלה שאיש ישראל מקבל בדבר מצוה, נעשה מזה התעוררות בכל העולמות, ואור מקיף נמשך עליו, והוא מסייעו שיוכל לקיים הקבלה בפועל".

הדרך להבטיח עלינו ההשפעות של חורש תשרי

ביום שמחת תורה שנת תרצ"ז, פתח הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע ואמר:

"מחר הוא שבת בראשית, וצריכים לזכור להשלים הסדרה חומש עם רש"י. בכלל, שבת בראשית היא השבת הראשונה, וזה הדבר הראשון כדי להמשיך עלינו את כל המשכות השפע של החודש השביעי, אשר זה הרמז באות ב' רבתי של בראשית – בשביל ישראל ובשביל התורה. ובכלל, הלימוד בכל יום פרשה עם חומש ורש"י (דהיינו ביום ראשון עד שני, ביום שני עד שלישי וכו') ואמירת תהלים בכל יום וכו', זאת צריך לשמור, וזה נוגע לכל אחד, לו ולבניו ולנכדיו".

בשבת בראשית האריך בהעברת הסדרה

על הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע מסופר (קובץ סיפורים עם ביאורים והוראות בעבודת ה') שבשבת בראשית היה נוהג להאריך בעת שהעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, ואמר שהטעם לזה: "ווי מ'שטעלט זיך אוועק, אזוי גייט עס" [באותה מידה שמעמידים את היסוד, כך הולך כל ההמשך].

שמירת שבת בראשית כרתיק הנכנס לבית רבי

עוד מובא (באר החיים, ירח האיתנים עמוד שמא) בשם הרה"ק בעל הצמח צדק מליובאוויטש זי"ע שהיה קורא שבת זו של שבת בראשית בשם 'שבת קינדער פירען' [השבת בו מוליכים את הילדים לתלמוד תורה לראשונה

מיתנה של מרן הרב שך ב'שבת בראשית'

פעם ב'שבת בראשית' הגיעו אל מרן ראש הישיבה רבינו הגרא"מ שך זצ"ל נכדיו וניניו לביקור, ואחד הנינים בכה, ואמר: סבא... סבא... שאלו הסב הגדול: מדוע אתה בוכה? והילד ענה: לא נתנו לי לרקוד בשמחת תורה עם ספר התורה. נענה הרב שך ואמר לו: אני אתן לך משהו גדול מאוד שתרקוד איתו, הנה לך 'ספר בראשית' ובו כתוב שהקב"ה ברא את כל העולם כולו, דע לך שזה היסוד של כל התורה, וכעת קח תרקוד ותנשק את הספר כמו את ספר התורה! (מתוך הספר משכני אחרין)

לקבל על עצמי בשבת בראשית, קבלה טובה ביותר שלא הביט

והלא כה דבריו כאש, של כ"ק האדמו"ר מפניסק קרלין זי"ע בספר ארחות אהרן:

"כעת שכל ישראל מתחילים מבראשית, וכבר התחילו היום בפרשת בראשית, שומה על כל איש ישראל לקבל על עצמו כיתד בל תימוט ללמוד מדי שבוע פרשת השבוע חומש עם פירש"י, חק ולא יעבור. וסדר לימודו, שיקבע ללמוד בכל יום פרשה אחת מאותה סדרה בעיון ובעומק ולא באמירה גרידא והעברה בעלמא, ולהתייגע בדיבורים המוקשים המצויים בכל פרשה ופרשה ואין צריך לומר בפרשיות הקשות בכלל, ללומדם ביסודיות ולהבין היטב מהו הפירוש הראשון ברש"י ומה הוא הפירוש השני ומה נפקא מינה יש ביניהם. וכאשר ילמד כל יום פרשה אחת יוכל לירד לעומקן של דברים ולהשיג הבנתן, מה שאין כן באם ישאירנה לערש"ק, לא יהיה סיפק בידו להבינה על בוריה".

"ואל יקשה בעיניך דבר זה, כי הוא קל מאוד לעשותו אחר ההרגל. ואף שהפרשה הראשונה מורכבת מעט, יתגבר בלימודה, ויקבל על עצמו בקבלה גמורה על כל השנה, בקבלה אמיתית וכונה, קבלה גמורה כיתד שלא תימוט. כי אז יקבל סיוע מלמעלה כמו שהובא בנה"ח (שער א' פרק

וַיְהִי אוֹר, קֶדֶדוֹר יוסף ארבל

ובזמני בונס
ובסיים עסקה
פה, ושם
ואתה מחכה ממילא
מי חכם
וישמו אלה
ואותם רגעים
קטנטנים
אט אט מצטרפים
לחשבון מזמנים
ויהי אור!
בפתע, תחוש
ותקרא דרור
במוחש!
אור תורה
שבכתב
שמאירה, ששורה
מהלך חיים מנתב
ויהי אור
להם ולדורות, חקה
ויהי דור
להעברת אור אבוקה
ולכשישוב הנער
מבית תלמודו
כלו טהר
ברוך אשר בידו
דפי הפרשה
עמוסים
חמש ורש"י
מתנוססים
וכל מגמותו
סובב סביב
ואלי תשוקתו
מפציר, מרהיב
למד עמי
טאטע
לי, בשבילי, לשמי
תחנה מבטא
והרבי בחידר
ספר
ולמד, ובאר
ושפר
ואהיה שם, בשבילי
וגם בשבילי
מה טוב חלקו וחבילו
ומה טוב חבילי!

ויהי ערב
של שגרה
ויהי בקר
נוסף, בסדרה
יוצא אדם לפעלו
למלאכתו
כל אחד בשלו
עושה לביתו
ששת ימי
העשיה
קול דמי
היגיעה
מבראשית
מתחיל המרוץ
היומית, השבועית, ההדושה
עמל חרוץ
ואור עלול
להתעמעם
לאורך המסלול
הסואן, הזועם
אצים, מתרוצצים
עד קצה גבול היכלת
אבל עם תרוצים
לא הולכים למכלת...
והחלטה נחושה
אחת!
ברגע של קדשה
של נחת
יכולה לחולל
נצורות!
מהפך כולל
לדורות
להאיר את הימים
בקנין ובחרף, בחם ובקר
יחדיו יהיו תמים
ויהי - אור!
כי רגעים ודקות
אם נחשב
אפשר ללקט
לרב
בין סדרים
וכשהתברותא מתמהמה
ערכים ופקרים
צמאה נפשי, כמה
ועל האוטובוס
או בהפסקה

שלא נחשדו גם כן שלא ללמוד את פירוש רש"י על החומש, כמו שפסק מרן בסימן רפ"ה (ס"ב) "וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י" - שהרי מי יכול לומר על עצמו איני ירא שמים?!

והנסיין מורה, שמי שאינו יודע את רש"י על החומש, אינו מוצא ידיו ורגליו בבית המדרש! לפעמים מזמינים אותי לבחון תלמידים בכתות ה'-ו' על מסכתות בבא קמא ובבא מציעא, ואני שואל תלמיד מי הם ארבעת השומרים? והוא עונה שומר שכן, שומר חנם, שואל ושוכר. אני שואל: "והיכן הם כתובים בתורה"? התלמיד אינו יודע מהו היסוד, המלמד לא אמר להם. האם זו לא בוששה? יושבים ולומדים ומפלפלים פרק שלם על ארבעה שומרים, בלי לדעת את מקור ושורש הדברים. ראוי שהמלמד יפתח להם את החומש ויראה להם את הפסוקים בפנים: 'כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגו'.' לכל דבר יש יסוד. חז"ל לא אמרו שום דבר מדעתם ח"ו, אלא הכל מיוסד על התורה.

אם אין יסוד - אין בנין! אם כן - בטרם יתחילו את המשנה, יאמר להם: "תלמידים יקרים, הבה נפתח את החומש ונראה את המקור והיסוד לדינים אלה". ולאחר מכן ילמדו את המשנה ויבינו אותה כהוגן. שאם לא כן לימודם 'עורבא פרח', כבונה בנין ללא יסודות, ובנפול היסוד נופל הבנין.

בשבת בראשית מקבלים עול תורה בחדש

לקראת 'שבת בראשית' שנת תשל"ו, השמייע כ"ק האדמו"ר הרה"ק בעל שפע חיים מצאנז זי"ע דברי התעוררות וחיוזוק לפני עדת צאן מרעיתו אודת ההתחזקות בלימוד חומש ורש"י מדי שבוע:

נוהגים לקרוא לשבת זו הבעל"ט "שבת בראשית", ודווקא בשבת זו מתחילים את התורה מחדש ולא בתחילת השבועות זמן מתן תורתנו, והענין בזה נראה, שבשבת זו יהודי ברוב ענותנותו מתבונן שגם אחרי כל העבודות של הימים הנוראים לא הגיע לשלמות הנפש כראוי, ומתבונן ומבין שאין עצה אחרת אלא לקבל עליו עול תורה מחדש, והוא מתחיל שוב מבראשית כמו תינוק הנכנס ללמוד בבית רבו לראשונה, ומקבל על עצמו שמכאן ולהבא יהיה בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וילילה, ורק בכח התורה יוכל לשבר את כח הטומאה והסערה אחרא ולהתחיל דף חדש בחייו בעבודת ה' באמת ובתמים.

עוד זאת מתעורר אדם בלבו בעת התחלת התורה מבראשית, לדעת שרק על ידי קבלת עול תורה בטוהרה אפשר להיות יהודי כשר ולהאמין באמונה פשוטה כי 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ'.

וכאן מקום אתי לעורר גם על חובת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה, א) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ומעיקר הדין (שו"ע או"ח סי' רפה, ד) יש להשלים פרשיותיו קודם שיאכל סעודת שבת, ורק בדיעבד אם לא השלים קודם אכילה יכול להשלים אחר כך. עוד זאת יש לדעת מה שכתב הטור (או"ח סי' רפה) שאם למד הפרשה עם פירוש רש"י נחשב כמו תרגום, כיון שאין כוונת התרגום אלא שיהיה הענין, ועל כך הביא שם הבית יוסף דעת כמה ראשונים (סמ"ג עשין יט, קג ע"ג; מרדכי מסכת ברכות סימן יט; הגהות מיימוני הלכות תפילה פרק יג אות ש) שלימוד פירוש רש"י עדיף יותר מהתרגום, כיון שפירוש רש"י מפרש יותר מהתרגום, והכריע שם הבית יוסף שירא שמים יצא את כולם ויקרא גם התרגום וגם פירוש רש"י, וכן פסק שם בשלחן ערוך (סעיף ב).

מביא לחומש הבעל"ט - חומש בראשית:

חומש בראשית, החומש הראשון והארוך ביותר מחמשת החומשים, יש בו 12 פרשיות, והוא עוסק בתקופת ארוכה למדי, בת 2309 שנים, מבריאת העולם, ועד אחרי מיתת יוסף וכל השבטים במצרים. בכל חומש בראשית ישנם רק שלש מצוות בלבד.

האברבנאל (בהקדמה לחומש שמות) מכנה את חומש בראשית בכינוי "ספר היחידים" שכן לדבריו, חומש בראשית "נתייחד לספר המעשים שקרו לאנשים יחידים, המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם, כאדם ונח, ושם ועבר, אברהם יצחק ויעקב ובניו, ושאר יחידים סגולה". זאת בשונה מחומש שמות שהוא "ספר האומה" כלשונו, והוא נועד "לבאר ולהגיד עניני האומה הישראלית".

באופן כללי אפשר לחלק את חומש בראשית לשלושה חלקים:

החלק הראשון: עוסק בבריאת העולם, אדם וחווה ותולדותיהם, נח ותולדותיו והמבול.

החלק השני: עוסק בחייהם של שלשת האבות, אברהם יצחק ויעקב ותולדותיהם.

החלק השלישי: עוסק בשבטים ובמכירת יוסף, בירידת ישראל למצרים והתיישבותם שם.

סיום התורה והתחלתה מבראשית ע"י רבבות אלפי לומדי ונבחני 'תורה שבכתב' מוקדשים לעילוי נשמת

הרה"ח רבי יהושע פנחס בהרה"ח רבי צבי הכהן זצ"ל שווארטץ

נלב"ע שמיני עצרת תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

קניינים בכל חלקי התורה

מנחם הגאון הגדול

רבי משה הלל הירש שליט"א:

"כשהייתי בחור גם עשו חזיון ועידוד רב ללמוד את פרשת השבוע עם פירוש רש"י, אשר התועלת גדולה עד מאד. כשבחור או אבך לומדים ויודעים היטב את כל חומש ויקרא עם פירוש רש"י, יש להם קניינים גדולים ונחוצים בדיני קדשים, טהרות, נגעים, ועוד. קניין גדול מאד בתורה!"

"חומש ורש"י הם היסוד לכל התורה כולה ובוודאי שצריך להתחיל מהיסוד ולהיות בקיא ושלם בתורה שבכתב כיסוד ומבוא ללימוד התורה שבע"פ. בעבר היה זה פשוט וברור לכל, אבל דברי תורה צריכים חזיון, ובוודאי שכל אחד חייב להשלים פרשיותיו עם פירוש רש"י כמובא בהלכה".

יסוד של תלמיד חכם

מנחם הגאון הגדול רבי דב

לנדו שליט"א:

"כשלומים יודעים את הפרשה חומש עם פירוש ורש"י, התועלת גדולה עד מאד! זה דבר גדול וחשוב מאד מאד! לימוד פרשת השבוע חומש עם רש"י זה אחד מהיסודות להיות תלמיד חכם ולזכות לכל המעלות, זה היסוד של הכל! מה שמפעל 'תורה שבכתב' עושה הוא דבר גדול וחשוב עד מאד!"

"כשלומים חומש בלי רש"י, בוודאי שאין מבינים מאומה, ואפילו לא פירוש המילות, אבל גם כשלומים רש"י אין הכוונה ללמוד מקופיא, אלא ללמוד בהבנה עמוקה. יש בפירוש רש"י עניינים עמוקים מאד. פירוש רש"י הוא פירוש קשה ולא לחינם התחברו עליו הרבה פירושים, כמו המזרחי, הלבוש, גור אריה, ועוד רבים. ללמוד ולהבין היטב את פירוש רש"י אין זה דבר של מה בכך, ודבר טוב וחשוב אתם עושים במבחנים המעודדים את הלומדים ללמוד היטב ולא מקופיא".

חובה וזכות עצומה ללמוד חומש ורש"י, ולערוך מבחן

מנחם הגאון הגדול

חכם רבי יהודה כהן שליט"א:

"רש"י היה ראש לכל המפרשים. משום כך רואים שהרמב"ם מרבה לדון בדבריו, מביא את רש"י ומפלה בדבריו. וכן שאר הראשונים והאחרונים עיינו בפירוש רש"י על החומש ופלפלו בדבריו. הרי כל גדולי התורה בכל הדורות כולם למדו את רש"י. לכן ודאי זו חובה וזכות גדולה ועצומה, שכשארם לומד את הפרשה, חזן מאשר קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום', יקרא גם את רש"י על הפרשה, כדי שישגי להבנה. כשקורא את הפסוקים עם רש"י סופגת נשמתו הבנה, מבין עכשיו ומתחדש לו כונת התורה בקיום המצוות והזהירות מאיסורים".

"הרי כבר כתב מנחם בשלחן ערוך (סימן רפה ס"ב): 'אירא שמים יקרא גם תרגום וגם רש"י', ודאי גם בחורי ישיבות ואברכי הכוללים שתורתם אומנותם בכלל זה, וגם הם צריכים למצוא זמן על מנת ללמוד את רש"י בכל שבוע. זה לא שייך רק לצעירי הצאן, אלא לכל אחד".

"פשיטא וברור הדבר שיש תועלת גדולה בקיום מבחן, כדי להתעמק בלימוד וכדי להתמיד בו. בחינה עצמית בהחלט יכולה לסייע לאדם לבדוק את עצמו ואת ידיעותיו, ולדרוש מעצמו לעמוד היטב על הבנת הדברים כראוי. ודאי טוב ששואלים שאלות כדי לראות אם הם מבינים את הדברים. גם אצלנו בישיבה היינו עושים בישיבה בכל שבוע מבחן, וגם במשך הלימוד שואלים אותם קצת שאלות, כדי לזרז אותם שילמדו טוב וישימו לב להסביר ולהבין היטב את הדברים".

מבחן לבחורים מדי שבוע

מנחם פוסק הדור הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א:

"הרי כבר נפסק בשלחן ערוך (או"ח רפה) שירא שמים יקרא בכל שבוע את הפרשה עם רש"י. בימי נעורי בישיבה היה מורי ורבי הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל דורש מכלל בחורי הישיבה ללמוד ולהיבחן מדי שבוע על חומש ורש"י (מלבד בחינות נוספות על משנה ברורה והלכות לשון הרע ועוד)".

"כ"ק האדמו"ר מגור בעל בית ישראל ז"ע ביקש פעם ממני שבכל שבוע אקפיד ללמוד פירוש רש"י על התורה, והפטיר הרבי ואמר לי בדרך צחות: זה טובה אישית בשבילי..."

"דבר גדול עד מאד לחזק לימוד זה וביטור על ידי בחינות וסיכומים שזה הדרך לזכור הלימוד ולדע על בוריים את דברי התורה הקדושה".

"זכות וחובה קדושה לכל אחד ואחד"

לקט קצר של הדרכות קודש והוראות אשר נשמעו מפייה מנחם ורבנן עיני העדה מנהיגי עדת ישורון שליט"א בדבר החשיבות והנחיצות ללמוד ולהיבחן דבר יום ביומו ומדי שבוע בשבוע על פרשת השבוע חומש עם פירוש רש"י

[רשימה ראשונית,

ועוד חזון למועד

להרחיב היריעה]

קבלה טובה בתחילת השנה לבחורים ואברכים

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א:

"בעומדנו בפתחה של שנה, בשבת קודש 'שבת בראשית', הזמן גרמא לעורר את הבחורים תלמידי הישיבה, וגם את אברכים היושבים באהלה של תורה, בענין העברת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, שהוא דין מפורש בשו"ע (אורח חיים רפה, א). ואף שחובה מוטל בכל שבת בשנה, אולם דרכם של בני אדם שלא הקפידו על כך הוא להמתין לשעת הכושר ולהתחיל אז, ואכן כעת עם חלוף הימים הקדושים והתחלת סדר בראשית מתחילתו, ראוי והגון לכל אחד לפתוח לכל הפחות בקבלה טובה קטנה זו, שתהא זו פתח טוב לכל שאר הקבלות הטובות והתעוררות התשובה שהיו בימים הנוראים."

וכמובן אין דין רק במקרא ותרגום, אלא יש להוסיף בזה וללמוד הפרשה עם פירוש רש"י, שגם זה מפורש בשו"ע (שם, ב), וכ"ק אדמו"ר זי"ע היה מעורר על כך רבות, והיה אומר שלימוד מקרא ללא פירוש אינו נחשב לימוד, שכן הוא ללא הבנה לאמיתיה של תורה. ומלבד זאת, מקובל מצדיקים (עי' אמרי פנחס, עניני לימוד, אות י; קונטרס זכור למרים לבעל החפץ חיים, פרק כא) שפירושו הקדוש של רש"י מסוגל ליראת שמים, שנכתבה כידוע בקדושה ובטהרה, וכל אות ואות שבו תורה שלימה היא. ולכן נא וראה מה שכתב החיד"א בשם הגדולים (מערכת ר, בערך רש"י), וז"ל: שמעתי מפה קדוש רב מופלג שקיבל מרבו, דרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה."

"ופעמים שעולה מחשבת הבל בלב אברכים ובחורים, שלא ניתן לימוד פרשת השבוע כי אם לצעירי הצאן, וצריכים למודעי דאדרבה לימוד חומש ורש"י מסייע ללימוד הגמרא וההלכה, שכן בלי זה אין בקיאים בפרטים שונים והלכות חשובים הנזכרים להבנת הרבה סוגיות. וכדי לחזק זאת היטב היה כדאי באם לקבוע בזה כל אחד לעצמו חברותא וללמוד היטב ובמתינות כראוי."

"וטענתו הוא מה שנפוץ בקרב אברכים ובחורים לתת עצמם שאינם לומדים חומש ורש"י מחמת שחייבים להספיק שיעורים אחרים ומוטל עליהם עול של בחינות, ואין הזמן מוכשר להוסיף עוד לימוד, שכן אדרבה, לא זו בלבד שלימוד פרשת השבוע עם רש"י אינו מפריע לשיעורים הקבועים, אלא הוא אף סגולה וערובה שיהא קיום ותוקף לשיעורים האחרים."

"וכפי שנפסק בשו"ע (שם, ד), יש להשלימה בטרם שאוכלים סעודת יום שבת קודש, ומצד עיקר הדין רק בדיעבד ניתן להשלימה עד שעת המנחה, עיי"ש. ולכן מי שרואה שאין עתו בידו ואין לו פנאי להשלים הפרשה עם רש"י טרם הסעודה, יראה להשלים עכ"פ שנים מקרא ואחד תרגום, ואילו רש"י ישלים עד שעת המנחה, או לכל היותר במוצאי שבת."

"זכרנו ימים מקדם אצל כ"ק אדמו"ר זי"ע, שעורר בראשית השנה לסיים בשמחת תורה הבעל"ט את כל הש"ס כולו, ואמנם הוראה זו היתה לפי השגותיו הקדושים, אך אנו לפי השגותינו הפעוטות צריכים אנו עכ"פ להתחזק בהעברת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום עם רש"י, בכל שבוע, וכך נזכה לסיים התורה עד שמחת תורה הבעל"ט, זאת כמובן מלבד שאר הלימודים הקבועים בגמרא רש"י ותוס' ובהלכה."

מובטח שלא יצא לתרבות רעה וסגולה לשמחה וסיפוק הנפש

כ"ק מרן הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א:

"יש לי בקבלה מאבי זצ"ל, כי כשיהיה לומד עם בנו חמשה חומשי תורה עם פירוש רש"י הק' לפני היכנסו לעול התורה והמצוות, אזי מובטח לו שלא יצא חלילה לתרבות רעה, ומעיד אני בעצמי שכן נהג אאמו"ר גם איתי ולמד עימי את פרשת השבוע עם רש"י מדי שבוע"

"בחורים בימי חורפם בלמדם בישיבה חותרים תמיד להגיע לשמחה, אולם באמת העצה היעוצה הפשוטה להרחקת הדאגה והרגשת השמחה בעודו בישיבה, היא לדעת היטב את השיעור של אותו יום. וכמו כן לעבור היטב בהבנה על החומש ורש"י של אותו יום. פעם אחת קבלתי אגרת מבן ישיבה המבקש עצה לשמחה - השבתי לו שיבדוק בעצמו אם הוא יודע היטב את השיעור של הגמרא וחומש רש"י של אותו יום של כתיבת המכתב... ואפשר שהיא הסיבה לעצבותו... לאחר התבוננות הודה לי שאכן כן הוא הדבר. והענין בזה שש"פ רוב העצבות נגרמת לאדם כשהוא אינו על מקומו. ולכן בן ישיבה הנמצא בין כתלי הישיבה ואינו ממלא כראוי וכיאות את התחייבויות הישיבה, נמצא שלא על מקומו. ואם אדם משתדל להתנהג כפי הראוי לאותה תקופה בה הוא חי והוא נמצא, הרי הוא על מקומו ממש... והוא הדין לגבי לימוד קביעות חומש רש"י של אותה סדרה בכל יום היא סגולה בדוקה להכניס את האדם למקומו הראוי, וזה בודאי יביא לו שמחה ושבועות רצון."

בפרט בעקבתא דמשיחא יש להקפיד על לימוד חומש ורש"י

מרן הגה"צ המקובל רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א:

"לאחר שבשמחת תורה' ששו ועלו ורקדו לכבוד גמרא של תורה ועתה מתחילים את ספר התורה מחדש ובפרטות מתחילים ספר בראשית שהוא ספר האמונה ובו ארוחותיהם של האבות והאמהות הק' מן הראוי שבשבת בראשית' ילכו מחיל אל חיל להתחיל את התורה ביתר שאת וביתר עז ולהתחזק ללמוד את הפרשה עם פירושו של רש"י הק'"

"ידוע מצדיקים שעיקר הנסיון בעקבתא דמשיחא יהיה בענין האמונה, ומכיון שרואים מדברי החפץ חיים שללמוד חומש עם רש"י ולדקדק בזה היטב הוא חיזוק לאמונה, א"כ הרי זה נחוצ לימוד זה מאוד בעקבתא דמשיחא, ובאמת בפרשה זו יש הרבה יסודות עצומים בפ"י רש"י שבכוחם לחזק מאד את האדם לעבודת הבורא וחיזוק האמונה הטהורה, וכגון בראשית ברא אלקים, כל בריאה העולם בשביל התורה וכן בשביל ישראל, או ואתה תמשול בו - אם תרצה תגבר עליו."

ללמוד חומש רש"י בעיון ולסכם היטב

מרן הגאון הגדול חכם רבי משה צדקה שליט"א:

"הורגלנו לייגע עצמנו שעות וימים תמימים על קטעי גמרא ודיבורי התוספות, ואף על תיבות ספורות בהם, ומדוע יגרע חלקו של פסוק או תיבה בתורה מלהבינו על בוריו. כל אות ותיבה בו כדבעי". "הלוא רש"י שעל התורה - הוא הרי אותו רש"י שעל הש"ס, ומה נשתנה זה שעמלים הרבה להבינו ולדקדק בו, יותר מאשר דיבור בפירושו לתורה!?"

"אני אומר להם בישיבה לבחורים המיוחסים המובחרים, שיכתבו סיכום של הפרשה, אני מבקש מהם לסכם את הפרשה, שאם לא כן, הוא עלול להיות עם הארץ מ"דאורייתא"... אמנם 'מדרבנן' - הוא לא עם הארץ, את הגמרא הוא יודע, אבל אם לא ישיקיע בלימוד הפרשה הרי ש'מדאורייתא' - (תורה שבכתב) הוא ח"ו עם הארץ. לכן, אני תמיד בישיבה מדבר על זה עם הבחורים הראויים לכן, שיכתבו סיכום של הפרשה. כל פרשה - לסכם אותה. כדי שהאדם לא יהיה עם הארץ מדאורייתא..."

"גמרא זה ודאי עיקר העמל, אבל כמה שהאדם ילמד גמרא, זהו מים שאין להם סוף, קשה לזכור את כל הפרטים, אבל ע"י לימוד רש"י על הפרשה, הלימוד ישאר תפוס בידו. בפרט בזמנים שקשה על האדם ללמוד גמרא, לא תמיד אפשר להתרכז, אז ודאי טוב לעסוק בלימוד הרש"י"

צריך לדעת שהחזן של בית כנסת - שקורא בתורה, הוא בעצם אומר 'שיעור', קריאת התורה זה 'שיעור' שתיקנו לנו חז"ל, אם אדם לא מבין את 'השיעור' מה זה שווה?! הקורא בתורה הוא לא שליח ציבור של תפלה, לא חזן, הקורא בתורה הוא 'מוסר שיעור', והשומעים צריכים להבין את השיעור, לכן כתוב חייב אדם להשלים פרשיותיו 'שנים מקרא ואחד תרגום', כי זה שיעור, החזן בעצם אומר שיעור, והשומעים צריכים להבין את עצמם בלימוד רש"י להבין היטב את הפסוקים."

מבחן לבחורים מדי שבוע

מרן הגאון הגדול

רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א:

"מאד חשוב שבחורים ילמדו חומש עם פירוש רש"י ויערכו על כך מבחנים כדי לדעת היטב! רש"י הקדוש לא עשה סתם פירוש חלילה, אלא היה לו רוח הקודש וכל חיבורו נכתב ברוח הקודש. כל מה שכתב בחיבורו הוא ממה שבחר ובירר מתוך מדרשים נבחרים. ובוודאי המבחנים זה דבר חשוב, זה עוזר לזכור ועוזר לדעת יותר טוב, חשוב מאד שייבחנו על זה, חשוב מאד!"

כך גדל החתם סופר להיות ראש גדולי הדור

מֶרֶן הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבִּי יִצְחָק יוֹסֵף שְׁלִיט"א:

"הטור (סימן רפה) פסק כדברי הרא"ש, שאם למד את הפרשה עם פירוש רש"י חשוב כמו תרגום, שאין כוונת התרגום אלא שיבין הענין. ע"ש. וז"ל מרן בשלחן ערוך (שם סעיף ב'): אם למד הפרשה בפירוש רש"י, חשוב כמו תרגום. וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י. ובספר ים של שלמה (פרק ב' דקידושין סימן יד) כתב, שפירוש רש"י בא לתוספת על התרגום, אבל אינו במקום תרגום. וגם רבינו האר"י ז"ל הזהיר מאד על קריאת התרגום על פי הקבלה. וכן כתב מרן החיד"א בברכי יוסף. ולכן אף מי שאינו מבין כל כך שפת התרגום, עליו לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום."

"ומבואר בפוסקים, דמעלת פירוש רש"י היא הבנת הסדרה והוא העיקר, ומעלת התרגום יש אומרים מפני שניתן בסני. וכתב בבאור הלכה (שם) שיש לתרגום עדיפות על פירוש רש"י, שהוא מבאר את הענין ביתר הרחבה, ובספר ויקרא יש ענינים שאי אפשר להבינם רק עם תוספת פירוש רש"י. ועל כן הוא מורה לנהוג כמו שכתב הבית יוסף, לקרוא גם את התרגום, וגם פירוש רש"י."

"ובספר חוט המשולש מביא בשם מהר"ש איגר שאמר על גיסו הגדול הגאון החתם סופר שמאמרים איש ביניהם למדנים מופלגים משתתפים בשיעור חומש עם רש"י ומפיגים תועלת מרובה מזה ע"כ, ובמחנה סופר מגלה שאכן בתחלה זוללו בזה אבל לימוד זה בער בעצמותיו ולבסוף דין גרמא שנהיה ראש גדולי הדור (קן סופר מכתב קכא יב). ובשו"ת בנין ציון החדשות (סימן נד) כותב: ולכן איעצך הוי מרגיל עצמך להיות בקי מאד במשניות וברש"י על התורה, שהוא לתועלת גדול לכמה ענינים, וכן פירש"י על התורה הוא לתועלת גדול להיות בקי בספרי וספרי ובמדרשים מלבד התועלת הפשוט להבין פירוש הפסוקים על נכון."

יש לעשות מבחן לדעת אם יודע מה למד מרן הגה"צ המקובל

רבי בניהו יששכר שמואל שליט"א:

"ידוע שיש קבלה שמי שנוהר להתמיד בפירוש רש"י, יצא רש"י לקבל את פניו בעת פטירתו וגם יזכה לישב בישבה של רש"י בעולם בעליון. חובה קדושה ללמוד כל שבוע ושבוע הפרשה עם פירוש רש"י ולחזור עליה כמה פעמים, כדי שידע את כל התורה כולה ע"י פירוש רש"י לפחות, שאם לא כן, יהיה לו בושה גדולה לעתיד. ולכן כדאי ללמוד טוב, ולעשות 'בחנינה' אם יודע מה למד."

הלומד חומש רש"י, הוא וצאצאיו יהיו יראי שמים

כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריוקא שליט"א:

"שמעתי בשם הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, שיהודי הנוהר ללמוד בכל שבוע חומש עם פירש"י, יזכה להיכנס להיכל ישיבתו של רש"י בעולם העליון. וכמוכן שיזכה בזה כל אחד לפי דרגתו. אולם בכוחו של כל אחד להיות לו שייכות עם רש"י ולהיכנס לשיבתו"

"על רבה של ירושלים, מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל מסופר, כשהיו באים רבנים צעירים להיבחן אצלו על שו"ע כדי לקבל הימנו סמיכה 'יורה יורה', היה מקודם מוציא מארון הספרים חומש, והיה מתחיל לבחון אותם על חומש רש"י, ורק לאחר שנוכח לדעת כי הרב העומד לפניו בקי בחומש עם פירש"י, היה מתחיל לבחון על שו"ע או"ח ויו"ד. וכשלא ידעו חומש עם פירוש רש"י, הוא לא היה ממשיך לבחון אותם, אלא היה משלח אותם שייכלו ללמוד את הבסיס, חומש עם פירוש רש"י."

"ולכן מה שראשי המפעל 'תורה שבכתב' עושים זהו ממש מוירא'דיג, זהו דבר גדול מאד, לפעול ולעשות שיהודים יידעו חומש ופירוש רש"י על בוריו, זה דבר גדול מאד, לתקן את הדבר החשוב הזה שיהודים ישובו ללימוד הנחוץ והקדוש הזה." "ברור שמי שלומד חומש עם רש"י בכל יום או לכל הפחות בכל שבוע על הסדרה, יש לו זכות גדול הפועל לו ולזרעו, שהוא וצאצאיו יהיו יראי שמים עד עולם! שכן כשיהודי מתיישב ללמוד תורה הק' עם פירוש רש"י, עליו לשמוח על שזכה ללמוד תורת הבורא ועל שזכה להתדבק בתורת ה'. ויחשוב בלבו: הלא מלאכים ושרפים היו מאחלים לעצמם ללמוד פסוקי התורה, או דיבור מפירוש רש"י הק', ונטלו זאת מהם, הם ביקשו והתחננו לפני הבורא שינתנו להם את התורה ולא עלתה בידם. ויש לשמוח על שבחר בנו הבורא ונתן לנו שעשועיו."

סגולה ליראת שמים ושמידה מכל פגעים

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א:

"אחד מהענינים שעמדו עליה כל הצדיקים וגם אאמו"ר ז"ל היה מיוחד וזיר בענין זה, הוא ענין לימוד כל שבוע את הסדרה חומש עם פירוש רש"י הקדוש, שכבר כתב הטור (או"ח סימן רפה) שהלומד החומש עם פירש"י הוא כמו תרגום, ונפסק גם כן בהלכה שירא שמים יוצא ידי שניהם גם פרש"י וגם תרגום (עיין פרמ"ג א"א סקס"ג)."

"וכן ידוע על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה מקפיד ע"ז ומזהיר תמיד לדעת פירש"י, וזה היה אצלו לכלל גדול, עד שמסופר שפעם אחת באו לפניו שתי בחורים אשר יבחו אותם על שולחן ערוך יור"ד, ושאל אותם קודם פירוש המקראות שבפרשת יצא בעקודים נקודים וברודים, ומשלח ידעו לענות אותו, שלחם מעל פניו באומרו להם שקודם ילמדו היטב חומש עם פירש"י ואח"כ יבחו אותם בשו"ע יור"ד."

וזכור לכולנו כמה היה אאמו"ר מזהיר ע"ז תמיד, והוא עצמו היה עוסק בקביעות בכל שבוע, לגמור היטב החומש עם פירש"י, והיה חוזר תמיד לפני התלמידים דבריו הקדושים של הרה"ק מקארין זי"ע אשר פירש"י על החומש הוא סגולה להנצל ממחשבות רעות בעניני אמונה (עיין בספר פאר לישרים אות מט), ובכלל ידוע כמה הפליג ע"ז הרה"ק מקארין לעיין בפירש"י עה"ת בכל שעה דבדאי יציל ע"ז תמיד מהרהורי עבודה זרה, ואמר שמוכחחנו על אלו הלומדים חומש עם פירש"י שיהיו אנשים כשרים, ונקיים בחותם היסוד, הרי לנו גודל הקדושה הנשפע ע"י לימוד רש"י הקדוש, בנוסף מה שהרה"ק מקארין עשה לימוד זה כסגולה להנצל מכל מיני פגעים רעים המתרגשות ובאות בעולם."

הלומד ונבחן על חומש ורש"י זה דבר נורא ונשגב ויש לו דין תלמיד חכם

כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א:

רש"י הוא הפשט המקובל שלומדים אותו. רש"י נכתב ברוח הקודש. הלימוד של חומש ורש"י הוא מוראדיגע זאך וגיוואלדיגע זאך (דבר נורא ונשגב), הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע אמר שמבטיח שמי שילמד כל שבוע חומש רש"י שרש"י יכניסו להיכלו, זה מוראדיגע זאך (דבר נורא). המקור והיסוד ללימוד חומש רש"י הוא הרי חיוב עפ"י שו"ע כמו החיוב להעביר הסדרה. הגמ' הרי אומרת ע"ז מאריכין לו ימיו ושנותיו. חז"ל אומרים שמאריכין לו ימיו ושנותיו, כל אחד מחפש סגולות לבריאות וכדומה, וכאן שחז"ל מבטיחין שמאריכין לו ימיו ושנותיו, האם אינו מאמין בחז"ל!?

זה מוראדיגע זאך, אחד מהגיוואלדיגע זאכן, זוכים כל שבוע ללמוד חומש רש"י, ונבחנים על זה ויודעים את זה. יש אחד מהפוסקים שאומר שמי שידע חומש רש"י, יש לו דין של תלמיד חכם. בחומש רש"י מונח הכל.

יש זכיה עצומה גם למי שידע את החומש והרש"י, וגם הזכות העצומה מביא מוראדיגע קדושה לעולם, יסוד האמונה זה לימוד חומש רש"י. הפשט הראשון שלומדים הוא רש"י אם לומדים כל שבוע חומש רש"י זה מוראדיגע זאך לכל החיים, ודבר נצחי לאחר מכן ואחר המאה ועשרים זה גיוואלדיגע זאך.

הדרן עלך כל התורה כלה

מגוון מבחנים ושעשועי תורה
פתוחים במערכת

לסיכום, שינון וידיעת כל התורה כולה

מבחן
חידודי בקיאות
על כל התורה
כולה

מבחן
'בקיאות בתורה'
30 שאלות

מבחן
'ידיעת התורה'
100 שאלות
(מחולק לחזמים)

אחרי שנת עמל ולימוד התורה הקדושה זה הזמן לשנן
ולהפוך את הלימוד לאוצר מנוצר וקנין נצחי בקרבכם!

מתן שכרה בצדה - הגרלות על פרסים יקרי ערך
המבחנים פתוחים עד ליום ג' פרשת לך לך הבעל"ט

מחפשים אותך!

לקראת התחלת התורה מבראשית
הבעל"ט ממושיבים אנו בניגוש רשימת
'שיעורי תורה שבכתב'
להרחבת גבולות התורה
שבכתב וריבוי לומדיה

קבוצה קטנה או גדולה
שמעוניינת בייסוד
שיעור / במינוי
מגיד שיעור

אתם מוסרים שיעור
שבועי / יומי בחומש
ורש"י ורוצים
להרחיב גבולות?

מחפשים מידע
על שיעור קיים
באיזור מגוריהם,
או לסייע בהקמת
שיעור חדש

שיעור קיים בגמרא /
הלכה וכדו' שרוצים
להוסיף לימוד יומי
בחורש"י לפני או אחרי
השיעור הקבוע

פנו אלינו בטלפון 02-500-2018

בשעות המענה האנושי, או בהשגרת הודעה באיזור האיש
בדוא"ל ts025002018@gmail.com או בנדרים +

וסייעו לנו להרחיב את גבולות התורה ולהרבות
את לומדיה לתפארת ולשם

האור שלא כבה!

דבבות אלפי ישראל מקבלים
על עצמם עול תורה שבכתב
מבראשית ומתחילים בלימוד
רצוף, עקבי וקבוע
של חומש עם פירוש רש"י הק'
וממשיכים את אור התורה
עד לאור החנוכה

במסגרת
מבצע 'תורה אור'

לומדים
ונבחנים בקביעות וברציפות
את כל חומש בראשית

זוכים
127 שבועות של אור תורה וחיבור
יום יומי קבוע ונשגב עם התורה
הק', עד לימי החנוכה המאירים

ומקבלים
שי אישי מיוחד לכל אחד
מהלומדים והנבחנים
בהצלחה

ללא הגרלה!

02.500.20.18
TS025002018@GMAIL.COM

גם אתה יכול:
תתחבר, תאיר
לעצמך את החיים!

אנף שיעורי תורה | יו"ר התורה | סיכומים ומבחנים | שיעורי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוולטר יומי

יעמד בתן בְּרֵאשִׁית!

מתן שכרה בצידה

הגרלות ופרסים
לאברכים ותלמידי ישיבה גדולה

הגרלה יומית

ע"ס 200 ₪ | 4x זוכים

הגרלה שבועית

ע"ס 500 ₪ | 3x זוכים

הגרלת בונוס חודשית

ע"ס 600 ₪ | 3x זוכים

הגרלת גמרא

על ש"ס פנינים קטן

הגרלת הפטרה

על סט כל הנ"ך

הגרלת בונוס שבועית לנבחנים קבועים

ע"ס 100 ₪ | 3x זוכים

הגרלת 'יוסף דעת'

ע"ס 200 ₪ | 2x זוכים

הגרלת 'חידוד בפרשה'

ע"ס 100 ₪ | 2x זוכים

הגרלת 'כמונה בקופסא'

ע"ס 150 ₪ | 2x זוכים

הגרלות ופרסים לתלמידי ישיבה קטנה וילדים

הגרלה יומית

ע"ס 50 ₪ | 3x זוכים

הגרלה שבועית

ע"ס 100 ₪ | 2x זוכים

הגרלת בונוס חודשית

ע"ס 100 ₪ | 2x זוכים

הגרלת בונוס שבועית לנבחנים קבועים

ע"ס 50 ₪ | 2x זוכים

הגרלת 'חידוד בפרשה'

ע"ס 50 ₪ | 1x זוכים

הגרלת 'כמונה בקופסא'

ע"ס 50 ₪ | 1x זוכים

281
זוכים
בסך למעלה מ-
45,000
₪ מדי חודש

המפעל העולמי 'תורה שבכתב' ערוך ומוכן לקראת התחלת התורה מבראשית

ומקדם בברכה את רבבות אלפי הלומדים הוותיקים
והמצטרפים החדשים ללגיונו של מלך!

תורתך שעשועי

יוסיף דעת

פולמוס שבועי

חידוד בפרשה

הבנת הפרשה

כמונה בקופסא

בקיאות בתורה

ניק וחכים

מחכים בפרשה

קטן היודע

חידודים בפרשה

מבחנים

סיכומים יומיים

בסיסי | בעיון

מבחנים שבועיים

בסיסי | בעיון

מבחנים שונים

הפטרה | גמרא | הדרן | ועוד

חדש!
מבחי
שישית
פחות
ביום
האשון

הוצאה לאור

הגיליון השבועי

עם תוכן עשיר ומרתק על פרשת השבוע
עם פירוש רש"י הק'

מופץ באלפי נקודות הפצה
בכ-40 ערים ברחבי הארץ

מכון תורה שבכתב

הפקת חומרי עזר וסיוע
חוברות וקונטרסים | מהדורות
חומש ורש"י בהוצאה מיוחדת,
ספרי תורה שבכתב | ועוד

הניוזלטר היומי

מלא וגדוש בתוכן איכותי
שימתיק לכם את היום
מופץ להמוני מנויים בעולם כולו

שיעורי תורה

קו קול התורה

- סיכום יומי מתמצת
- שיעור יומי מורחב
- שיעור שבועי מסכם

במגוון שפות וסגנונות:
עברית | לשון הקודש | אידיש

אגף השיעורים

- הקמת שיעורי חומש ורש"י
- סיוע לרמ"ם ולמארגני שיעורים
- התאמת רמ"ם וחברות ללימוד חורש"י

חדש!

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אותה ידול:
תתחבד, תאיד
לעצמן את החיים!

אגף שיעורי תורה | קו קול התורה | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניזולטר יומי

